

Фактичний зміст правовідносин виражає матеріальні або духовні цінності, стосовно яких виникли правовідносини. Юридичний зміст складають суб'єктивні права і обов'язки учасників правовідносин. Ці суб'єктивні права і обов'язки, як правило, закріплені в нормативно-правових актах і правовідносини змінюються на підставі законодавчих актів.

Література:

1. Бабкіна О. В. Теорія держави і права у схемах і визначеннях: навч. посіб. / О. В. Бабкіна, К. Г. Волинка. — К.: МАУП, 2004. — 144 с.
2. Загальна теорія держави і права: Навч. посіб. / [Колодій А. М., Копейчиков В. В., Лисенков С. Л. та ін.]; за ред. В. В. Копейчикова. — Стер. вид. — К.: Юрінком Інтер, 2001. — 320 с.
3. Загальна теорія держави і права: підр. для студентів / за ред. В. В. Копейчикова. - К.: Юрінком, 1997. - 498 с
4. Котюк В. О. Основи держави і права: Навч. посіб. Вид. 3тє, доп. і перер. / Котюк В. О. — К.: Вентурі, 2001. — 432 с.
5. Правознавство: навч. пос. / за ред. В.В. Копейчикова. - К.: Юрінком Інтер, 2004. - 480с.
6. Н. Кулак Перспективні напрями розвитку вищої освіти в системі сучасних суспільно-економічних відносин// м. Київ, Вісник КНУТД, спецвипуск IV міжнародна науково-практична конференція Ефективність організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку вищої освіти України

УДК 328.1

ВЛАДА: СУТНІСТЬ, ХАРАКТЕРИСТИКИ, ПРИЗНАЧЕННЯ

Студент О. А. Грецька гр. БП-15
 Наук. керівник к.н. з держ. упр. Н.В. Кулак
 (КНУТД)

Політична влада в сучасному світі є так само динамічною за своїм змістом, перебігом функціонування та результатами, як і політичне життя загалом. Сутність політичної влади, її зміст визначаються низкою факторів: деякі з них є незмінними, інші – залежать від конкретної політичної ситуації. До групи відносно незмінних складових у структурі політичної влади належать: могутність, сила, вплив, авторитет, панування, примус, легітимність. Аналіз специфіки функціонування політичної влади у тій чи іншій країні доводить, що навіть такі відносно незмінні складові мають особливості реалізації, зумовлені впливом на них конкретно політичних умов і чинників. Перші спроби розібратися в сутності політичної влади було здійснено ще в стародавній період політичної історії.

Класичне визначення категорії влада дає М. Вебер, розуміючи її як «будь-яку можливість впроваджувати усередині даних суспільних відносин особисту волю, навіть всупереч опору, поза залежністю від того, на чому така можливість засновується».

Феномен політичної влади наукові теоретики розкривають у двох площинах. Одні оцінюють владу як винятково політичний феномен. Тому влада розуміється як винятково політична сутність і політичне явище. Інші бачать владу такою, яка не обмежується політикою, але складає її значну частину, влада ширша й активно діє за межами політичного.

Прикладом підходу до влади можна навести цитату Х. Лассуела й Е. Кеплена: «У широкому розумінні всі форми влади є політичними». Таким чином, політика розповсюджується на всю владу. Прикладом другого підходу є теорія Т. Парсонса та Х. Арендт, які з політичної влади виводять міжособистісні відносини, а владу співвідносять переважно з дією великих соціальних систем.

Існує чимало визначень поняття «політична влада» як у вітчизняній та і у зарубіжній літературі. Багато теоретиків політичну владу визначають як боротьбу за владу, за володіння нею та її утримання. Головними критеріями для Х. Лассуела і Е. Кеплена є «контроль над політикою володарювання»; для П. Морріса - це контроль над тим, щоб „у процесі прийняття колективних рішень наші індивідуальні влади трансформувалися в інші види влади”. Для Дж. Локка таким критерієм виступає «політичне право» Політичну владу я розглядаю як право прийняття законів». Політична влада відрізняється від усіх інших форм влади наступними особливостями : а) загальністю, обов'язковістю її рішень для всіх громадян, організації всякої влади; б) монополією на фізичне насильство, як внутрішнє (право покарання), так і зовнішнє (право на війну).в) різноманітністю ресурсів.

Політична влада включає державну владу, владу органів самоврядування, владу партій і груп тиску, владу політичних лідерів, засобів масової інформації. Центральною у політичній владі є влада державна. Специфіка державної влади полягає в тому, що, по-перше, вона здійснюється спеціальним, відокремленим від решти суспільства апаратом; по-друге, є реальною на території, на яку поширюється державний суверенітет, по-третє, володіє монополією на прийняття законів, а також вжиття у разі необхідності засобів інституціолізованого примусу. При цьому слід додати, що політична влада може поширюватися і за межі компетенції державних органів. Скажімо, влада політичної опозиції або кримінальних структур може бути значно впливовішою в суспільстві, ніж офіційна державна влада. Політична влада і особливо держава використовує не тільки підкорення, насильство, але й інші ресурси: економічні, соціальні, культурно-духовні.

Спеціальне призначення політичної влади неоднозначне, що проявляється в її здатності виступати фактором як інтеграції, так і дезінтеграції суспільства. В першому випадку за допомогою влади підтримується суспільний порядок, вирішуються конфліктні ситуації, у другому - забезпечується

панування одних соціальних груп над іншими. Будь-яка влада здатна з часом втрачати ефективність, тобто відбувається ерозія влади. Про це свідчать зниження ефективності управлінських дій, підвищення рівня простого адміністрування тощо. Причиною ерозії влади є й те, що змінюються мотиви діяльності особи, політичної сили. Наприклад, до отримання влади політик ставив перед собою благородні цілі працювати в ім'я людей, їхніх інтересів, а після її здобуття прагне лише втримувати її і задовольняти власні інтереси. Ерозію влади посилюють також відсутність заходів щодо вдосконалення стилю керівництва, діяльності, критика влади з боку інших.

Дієздатність політичної влади багато в чому залежать від її легітимності. Легітимізація влади дає можливість державі здійснювати власні владні повноваження відносно своїх громадян, а громадянам – формувати позицію щодо діяльності владних інституцій держави.

За М.Вебером, легітимність – це не тільки законність даної влади з формально-юридичної точки зору, а скоріше – явище соціальної психології, що полягає в ухваленні суспільством даної політичної влади або, як мінімум, пасивній покорі їй.

Легітимністю політичної влади можна назвати рівень довіри та правомірність її дій з точки зору суспільства.

Однією з найвизначніших характеристик політичної влади є могутність влади, яка вказує на соціальні засади її функціонування у сфері політики. Могутність влади можна визначати як можливості ефективного застосування сили з боку політичної влади: чим більше таких можливостей, тим «могутнішою» є влада. Причому, навіть за умов розвитку інформаційного суспільства, коли знання стають основою владної могутності, її силові ресурси залишаються доволі вагомими.

Суттєвою властивістю політичної влади, яка віддзеркалює її управлінсько-регулятивні якості, є субординаційність. Субординаційні основи політичної влади мають цілком об'єктивну основу, бо через субординацію владної структури відображаються і реалізуються найефективніше її управлінські функції.

Проблема влади є центральною в політичній науці. Владу розуміють як здатність і можливість реалізувати свою волю, впливати на поведінку та рішення інших людей. Політична влада – це публічне і монопольне право здійснювати волю, силу, панування у соціальному житті, тобто право визначених інститутів і закладів приймати рішення, обов'язкове для всіх громадян, спираючись на специфічні засоби та апарат влади.

Спеціальне призначення політичної влади неоднозначне, що проявляється в її здатності виступати фактором як інтеграції, так і дезінтеграції суспільства. В першому випадку за допомогою влади підтримується суспільний порядок, вирішуються конфліктні ситуації, у другому - забезпечується панування одних соціальних груп над іншими.

Література:

1. Андрущенко В.П. Філософія політики: Підручник. - К.: Знання України, 2003. - 400 с. [<http://www.npu.edu.ua/le-book/>].
2. Бульбенюк С.С. Аналіз могутності і впливу в концепті політичної влади: основні підходи та напрями [www.nbuv.gov.ua/portal/].
3. Гелей С. Д., Рутар С. М. Політологія. – Львів: Світ, 2001. – с.68
4. Головатий М. Ф. Політична психологія. - К.: МАУП, 2001. – 136 с. [<http://pulib.if.ua/part/>].
5. Політологія: підручник / Ю.М.Розенфельд, Л.М.Герасіна, Н.П.Осипова, М.І.Панов, О.М.Сахань, О.В.Ставицька. – Харків: Право, 2001. – 636 с. [<http://radnuk.info.pidrychnuku>].
6. Цокур Є. Шляхи та методи забезпечення легітимності політичної влади [<http://www.politik.org.ua/vid/>].
7. Ярош Б.О., Ярош О.Б. Загальна теорія політики: Навч. посіб. - Луцьк: РВВ „Вежа”, 2005. - 240 с. [<http://politics.ellib.org.ua/index.php?name>].
8. Кулак Н.В. Актуальні питання правового статусу добровольчих формувань в Україні./ Н.В. Кулак // Часопис Київського університету права – 2016. – № 4.

УДК 340.12

ПРАВОВА ПОВЕДІНКА: ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ ТА ОЗНАКИ

Студент О. О. Замора гр. БП-15

Наук. керівник к.н. з держ. упр. Н.В. Кулак

Київський національний університет технологій та дизайну

Поведінка людини є одним із видів людської діяльності, вона не тільки спрямована на безпосереднє задоволення різних потреб, а й зорієнтована на досягнення певних інтересів (суспільних, державних, особистих, національних тощо), відповідної позиції у сфері суспільних відносин, вона є зовнішньою системою дій, в основі якої покладені внутрішні прагнення людини.

Поняття правової поведінки розглядалося в періоди Стародавнього світу, Античності, Середньовіччя, Відродження, вивчалося у філософії Нового часу й німецькій класичній філософії. Кожен історичний період наповнював цю категорію новими ознаками, що слугували передумовою формування явища правової поведінки, яка, у свою чергу, для того щоб стати правовою, зазнала досить тривалої трансформації. Це ми розглядали в попередніх публікаціях. Проаналізувавши ці періоди, ми дійшли висновку, що правова поведінка виникла в німецькій класичній філософії, а її родоначальником був Еммануїл Каїт. Також ми дослідили її ознаки. Продовжуючи дослідження в цьому напрямі, розглянемо поняття правової поведінки.

Серед наявних розробок у галузі правової поведінки, зокрема вивчення її поняття, необхідно виділити роботи С.С. Алексєєва, С.І. Архипова, О.В. Зайчука, В.П. Казимирчука, Е.Л. Кдлян, М.С. Кельмана, Ю.С. Козенко, В.Н. Куцрявцева, І.М. Максимової, О.Г. Мурашина, О.М. Омельчука, М.Ф. Орзіха,